

Zagreb, Osijek, 17. rujna 2013.

SJEĆANJE NA ŽRTVE ZLOČINA U MEDAČKOM DŽEPU – DVADESET GODINA POSLIJE

17. rujna, na današnji dan prije dvadeset godina završilo je povlačenje Hrvatske vojske i specijalne policije iz Medačkog džepa u okviru vojne akcije nazvane „Džep '93“. Na žalost, pri vojnoj operaciji „Džep '93“ nije se postupalo prema propisima međunarodnog humanitarnog prava te su posljedice spomenutih kršenja bile neopravdane ljudske žrtve i materijalne štete. Prostor Medačkog džepa je i dvadeset godina poslije, prostor „spaljene zemlje“, pusti prostor bez stanovnika, sa srušenim selima, spaljenim kućama u koje se tek rijetki vraćaju.

Upozoravamo na sporost državnog odvjetništva u nastavku procesuiranja ratnih zločina, neprimjerene najave predstavnika vladinih institucija koji umjesto sjećanja na žrtve spominju odlikovanja i medijske priloge u kojima se relativizira pravomoćna presuda za ratne zločine.

Mada je cilj spomenute akcije je bio osloboditi dio okupiranog teritorija RH-a u širem području ličkih sela Divosela, Čitluka i Počitelja, koje je činilo Medački džep, kako bi se zaustavilo kontinuirane topničke napade na grad Gospić te je nakon nje stanovnicima Gospića omogućen sigurniji život, jer su granatiranja s okupiranih područja zaustavljena, smatramo posve neprimjerenom najavu Ministra branitelja Predraga Matića da će zajedno sa predsjednikom RH u predstojećoj izmjeni Zakona o odlikovanjima i priznanjima RH, kada se budu ustrojavale medalje za oslobodilačke akcije uvrstit i medalju „Medački džep“. Umjesto najavljenih odlikovanja predlažemo pokretanje dijaloga o primjerenom načinu budućih obilježavanja godišnjice operacije „Džep '93“ koji bi uključio sjećanje na žrtve na forumima poput Vijeća za socijalnu pravdu Predsjednika Republike Hrvatske i Povjerenstva za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske.

Navodimo i jedan primjer medijskog izvještavanja povodom godišnjice gdje je u TV Kalendaru HRT-a relativizirana odgovornost Mirka Norca a sudbina stradalih civila nije spomenuta.

U vrijeme akcije „Džep '93“ prostor Medačkog džepa se nalazio u UNPA zoni. Pripadnici UNPROFOR-a, ušavši na prostor netom završene akcije, kamerama su zabilježili masakrirane leševe srpskih civila, spaljene i srušene kuće i uništene gospodarske zgrade.

Zbog zločina počinjenih u Medačkom džepu a na temelju optužnice preuzete od Haškog tribunala, pred Županijskim sudom u Zagrebu proveden je kazneni postupak protiv Rahima Ademija i Mirka Norca. Optuženicima se, svakom po tri točke optužnice, stavilo na teret da su počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i kazneno djelo ratnog

zločina protiv ratnih zarobljenika, i to radnjom nečinjenja, odnosno propuštanja. Rahim Ademi oslobođen je optužbi. **Mirko Norac proglašen je krivim** za propuštanje poduzimanja nužnih radnji potrebnih kako bi se spriječilo da njemu podčinjeni pripadnici IX motorizirane gardijske brigade ubiju 4 civila i jednog zarobljenog srpskog vojnika, te je osuđen na zatvorsku kaznu.

Suđenje za zločine počinjene tijekom akcije Medački džep je bio svojevrsan test sposobnosti hrvatskog pravosuđa da u skladu sa standardima pravičnog suđenja provede kazneni postupak protiv visoko rangiranih pripadnika Hrvatske vojske, kao i njegove neovisnosti pri utvrđivanju i interpretiranju činjenica o kaznenom djelu u odnosu na političke stavove o karakteru rata i karakteru same operacije "Džep 93".

Tijekom dokaznog postupka je utvrđeno da su zapovjednici, neposredno podčinjeni Mirku Norcu, izdali zapovijed da se vojnicima da eksploziv kojim mogu minirati kuće te da se 40 leševa organizirano preveze, baci i zatrpa u septičku jamu kuće u predgrađu Gospića. Podsjećamo i da je u septičkoj jami pronađeno 11 tijela. Nakon DNA analize utvrđeno da su 6 tijela iz Medačkog džepa. Te činjenice nisu našle mjesto u optužnici.

Čudi nas da državno odvjetništvo RH-a nije do danas provelo istragu i pokrenulo procesuiranje odgovornih, a kako bi se utvrdile zone odgovornosti postrojbi koje su bile angažirane u akciji „Džep 93“, zapovjedni lanac i zapovjedne ovlasti iako je prvostupanjski sud vrlo precizno utvrdio uloge ne samo optuženika u akciji „Džep 93“, već i vrlo visoko pozicioniranih pripadnika HV i Specijalne policije MUP RH.

Nepokrenutim istragama, DORH bi prije svega razjasnio ulogu optuženih, ali i drugih osoba koje su kao zapovjednici sudjelovali u planiranju i provedbi akcije "Džep 93", prvenstveno se to odnosi na umirovljenog admirala HV-a **Davora Domazeta Lošu**, koji je prema nalazima pravomoćne presude bio izaslanik načelnika Glavnog stožera HV-a, zadužen za operaciju "Džep 93", te u tom svojstvu izdavao zapovjedi; umirovljenog pukovnika specijalne policije **Željka Sačića**, zamjenika zapovjednika Specijalne policije, koji je na terenu zapovijedao snagama Specijalne policije; umirovljenog generala **Mladena Markača**, zapovjednik Specijalne policije MUP-a RH-a, koji je bio izravno nadređen spomenutom Sačiću.

U mjesecima nakon operacije, tijekom 1993. godine, a u radnjama hrvatske strane i pripadnika UNPROFOR-a, srpskoj je strani ukupno predano 76 tijela žrtava, od čega veći broj civila.

Do danas su pokrenuta dva postupka pred hrvatskim sudovima za pojedinačno izvršene zločine, i to protiv pripadnika IX mehanizirane gardijske brigade, a za zločine počinjene tijekom akcije "Džep 93".

Do sada smo registrirali jedan usvojen zahtjev za naknadu štete gdje je udovici i djeci ubijenog civila Republika Hrvatska isplatila naknadu nematerijalne štete. Spomenuti nedostatak kaznenog procesuiranja zločina počinjenih prvog dana vojno-redarstvene akcije doveo je do nemogućnosti srodnika žrtava da ostvare pravo na naknadu štete. Iako je nedvojbeno utvrđeno da su navedene osobe, pretežito civili, umrle nasilnom smrću (uzrok smrti eksplozivne rane glave i tijela, zapaljeni u kućama....), prema postojećoj sudskoj praksi u odštetnim postupcima obrazloženje odbijanja je da nisu dostatno utvrđene okolnosti stradanja, kao ni osnov odgovornosti Republike Hrvatske.

Unatoč činjenici da je pravomoćnom presudom jasno utvrđena zona odgovornosti Specijalne policije, gdje je bilo najviše žrtava, do danas nije podignuta niti jedna optužnica, kako po zapovjednoj odgovornosti, a niti za pojedinačne počinitelje zločina.

DODATAK:

Imena žrtava, za koje je sud utvrdio slijedeće:

Pera Krajnović - ubijena 9. rujna 1993. godine, Čitluk, civilka, tijelo zapaljeno

Boja Vujnović - ubijena 9. rujna 1993. godine, Čitluk, civilka, tijelo zapaljeno

Marko Potkonjak - smrtno stradao u grupi civila dok su bježali

Janko Potkonjak - ubijen 9. rujna 1993. godine, Čitluku

Nikola Vojnović - poginuo u borbi, srpski vojnik

Nikola Vojnović - nedostaju podaci o uzroku smrti

Ankica Vojnović - strijelno eksplozivne rane utvrđene, 9. rujna 1993. godine, Raičevići, civilka

Ljubica Kričković Živčić - ubijena 9. rujna 1993. godine Kričkovići (Čitluk), civilka

Sara Kričković - ubijena 9. rujna 1993. godine Kričkovići (Čitluk), civilka

Bosiljka Bjegović - starica 80 godina, slijepa, ubijena ispred kuće 9.9.1993. godine, Čitluk, civilka

Sava (Mile) Rajčević - ubijena 9. rujna 1993. godine u Čitluku, invalidna osoba sa štakama,

Đuro Krajnović - starac 82 godine, eksplozivne rane glave i trupa, 9. rujna 1993. godine, civil

Nikola Vujnović - eksplozivne rane, 9. rujna 1993. godine

Momčilo Vojnović - eksplozivne rane, 9. rujna 1993. godine

Ljiljana Jelača - eksplozivne rane, 9. rujna 1993. godine

Milan Martić - eksplozivne rane, 9. rujna 1993. godine

Nikola Jerković - srpski vojnik, poginuo 10. ili 11. rujna 1993. godine u razmjeni vatre

Anđa Jović - ubijena 11. rujna 1993. godine, civilka, u zoni odgovornosti Specijalne policije

Nedeljka Krajnović - ubijena u izbi kuće, 10. - 15. rujna 1993. godine, zapaljeno tijelo, civilka,

zona odgovornosti IX MGB

Stana Krajnović - ubijena u izbi kuće, 10. - 15. rujna 1993. godine, zapaljeno tijelo, civilka, zona

odgovornosti IX MGB

Milka Bjegović - poginula 12. rujna 1993. godine, zona odgovornosti Specijalne policije

Đuro Vujnović - 75 godina, ubijen 10. - 17. rujna 1993. godine, zona odgovornosti IX MGB

Stevo Vujnović - 71 godina, ubijen 10. - 17. rujna 1993. godine, zona odgovornosti IX MGB

Boja Pjevač - civilka, ubijena u zoni odgovornosti Specijalne policije

Milan Rajčević - civil, ubijen 9. rujna 1993. godine

Branko Vujnović - poginuo u borbi, srpski vojnik

Ivka Rajčević - ranjena 9. rujna 1993. godine

Mile Pejnović - civil, ubijen u zoni odgovornosti Specijalne policije

Dmitar Jović - civil, teško pokretan, ubijen u zoni odgovornosti Specijalne policije

Mara Jović - civilka, ubijena u zoni odgovornosti Specijalne policije

Anka Rajčević - ranjena 9. rujna 1993. godine

Stanko Despić - srpski vojnik, ubijen 10. rujna 1993. godine, zona odgovornosti Specijalne

policije

Nikola Stojisavljević – srpski vojnik, ubijen 10. rujna 1993. godine, zona odgovornosti IX MGB

Vladimir Divjak – srpski vojnik, zarobljen u zoni odgovornosti Specijalne policije

Nikola Bulj – srpski vojnik, zarobljen i zlostavljan, 10. rujna 1993. godine, zona odgovornosti IX

MGB

Dane Krivokuća – srpski vojnik, zarobljen u zoni odgovornosti Specijalne policije

Milan Jović – srpski vojnik, zarobljen u zoni odgovornosti Specijalne policije

Dragan Piplica – srpski vojnik, nema podataka o uzroku smrti